

שפת אמת על התורה

עש"ק פ' תצוה-זכור, תשפ"ג

Sponsored by Mark Goldin in honor of his father,
Arthur Goldin, Ahron ben Yitzchak Hertz, whose yahrtzeit is 14 Adar

1. פרשת תצוה (שמות כז: כ)

וְאַתָּה תִּצְוֶה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שְׁמֹן זֵית זָךְ כְּתִית לְמָאוֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד :

רש"י (שם) - להעלות נר תמיד - מדליק עד שתהא שלהבת עולה מאליה :

שפת אמת שמות פרשת תצוה שנה תרלה

וברש"י להעלות נר תמיד שצריך להדליק שתהא שלהבת עולה מאלי. פי' כי קיום המצות איננו בכח אנושי. רק ע"י קיום המצוה מעורר כח עליון. וכן בכל עבודת האדם. כי הקדוש ברוך הוא נתן בנפש ישראל נקודה קדושה. וע"י היגיעה והעבודה מצא מין את מינו וניעור ומתעורר כח הפנימי. וזה ענין שתהא שלהבת עולה מאליה. ועי"ז הוא דבר של קיימא. כי הדבר הנעשה בכח האדם יש לו הפסק. אבל כשמתעורר כח הקדוש ברוך הוא הוא קיים לעד. וז"ש יערוך אותו כו'. שעיקר העבודה לסדר הדברים להעמידן במקומן עד שיהי' להם דביקות במקורם כנ"ל. ועי"ז להעלות נר תמיד שע"י העלי' עד השורש כנ"ל עי"ז הוא קיים לעד כמ"ש :

שפת אמת שמות פרשת תצוה שנה תרמז

[בְּאֵהָל מוֹעֵד מִחוּץ לַפְּרֹכֶת אֲשֶׁר עַל הָעֵדוּת] יַעֲרֹךְ [אֶתֹּו אֶהָרֹן וּבְגִינֹו] מֵעֶרֶב עַד בֶּקֶר [לִפְנֵי קִקֹּק חֻקֹּת עוֹלָם לְדֹרֹתֶם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל] [כז: כא]. ודייק מו"ז ז"ל דלכן כתיב בלשון הערכה כי עיקר הדלקה הי' בכח עליון. וכמ"ש שתהי' עולה מאלי. רק שע"י הערכת הכהן בא ההארה.

בנאות דשא (ר' שאול אלתר, פ' תצוה-זכור, שנה ג', גליון קלו-קלז)

פשוט ומובן, שדרשו כן חז"ל במה שהשתמש הכתוב בלשון "העלאה"... מדוע רש"י בפרשתן מצטט בפירושו את לשון הכתוב "להעלות נר תמיד", כאשר לכאורה היה די להביא את המילה להעלות... ללמדנו בא, שאם חפצים אנו שבלב איש ישראל יאיר הנר ויבער התשוקה אש תמיד ולא יכבה, נדרש מאתנו לעבוד עבודה של "להעלות" – שתהא שלהבת עולה מאליה. רבים הם ההזדמנויות בהם מתעורר הנפש הישראלי לא-ל חי, במועדי קודש – שבתות וימים טובים, אבל לעתים מזומנות מתפוגגת ההתעוררות מבלי שתשאיר רושם בר קיימא, וזאת משום שהנר רק חלף ליד הניצוץ אבל לא נתפס בו האש.

2. שמות רבה (וילנא) פרשה פרשת תצוה

ד ד"א ואתה הקרב אליך הה"ד (תהלים קיט) לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי, כשאמר הקדוש ברוך הוא למשה ואתה הקרב אליך הרע לו, אמר לו תורה היתה לי ונתתיה לך שאלולי היא אבדתי עולמי.

שפת אמת שמות פרשת תצוה שנה תרס

במדרש לולי תורתך שעשועי כו' אבדתי. בעניי כשאמר הקדוש ברוך הוא למשה הקרב אליך כו' אהרן הרע לו. א"ל תורה היתה לי ונתתיה לך שאלולי היא הייתי מאבד עולמי כו'. פי' הגם כי הי' משה רבינו גדול מאהרן. מ"מ הכהונה ניתנה לאהרן שהוא נבדל מן העם כמ"ש וַיִּבְדֵּל אֶהָרֹן [לְהַקְדִּישׁוּ קֹדֶשׁ קִדְשִׁים הוּא וּבְגִינֹו עַד עוֹלָם] וגו' (דברי הימים א: כג: יג). אבל מרע"ה שהוא שר התורה צריך להיות דבוק בכלל ישראל. ולכן לא הוריש מרע"ה כתר לבניו. רק מורשה קהלת יעקב. ואילו הי' גם מרע"ה נבדל. לא הי' ח"ו לנו תקומה. אך זה כח התורה דכתיב בה יקרה מפנינים. ממי שנכנס לפני ולפנים. שהיא מעמדת ומקיימת כל העולם. ובזה ניחם הקדוש ברוך הוא למשה כי א"א לו להתפרש מכלל ישראל. ולפי שמסר משה רע"ה נפשו על כלל ישראל שילם לו הקדוש ברוך הוא להיות כחו נשאר בכלל ישראל. וכמעט כל איש ישראל יש בו הארה וניצוץ ממרע"ה. ולכן לא ניתן לו הכהונה. כי הכהן צריך להיות נבדל. וכן אמרו חז"ל כתר כהונה זכה אהרן ונטלו. כתר מלכות זכה דוד. אבל כתר תורה מונח לכל איש ישראל :

שפת אמת על התורה

עש"ק פ' תצוה-זכור, תשפ"ג

Sponsored by Mark Goldin in honor of his father,
Arthur Goldin, Ahron ben Yitzchak Hertz, whose yahrtzeit is 14 Adar

שפתי צדיק (ר' פנחס מנחם אלעזר יוסטמן מפילץ, פ' תצוה אות י')

במד"ר כו' פירש גיסי מרן שליט"א (עיי שפ"א תרס) שהי' למרע"ה חלישת הדעת... רק הוא צריך להיות מעורב בין ישראל, כמו שהתורה"ק הולכת עם כל איש ישראל בכל מקומותיהם לעוזרם ולהצילם... כן משה הוא התורה"ק וצריך גם הוא להיות עמנו תמיד... מכל מקום נראה לי... שיש לפרש להיפך, כי באמת תמיהני שמרע"ה סירב ז' ימים ומיאן לקבל שליחות מהקב"ה... ולפ"ז הי' למרע"ה להיות מלא שמחה שיזכה אחיו לכהונה גדולה, והמדרש אומר הרע לו, על כרחך שמרע"ה הי' לו שמחה עצומה ששמע בשורה טובה כזו, רק הרע לו למה צריך שיהי' הוא המקרב את אהרן, והלא אהרן כדאי לעצמו שיפקדוהו הקב"ה על הכהונה גדולה, וכל משמרת בניו, וכל העשייה מבגדי כהונה, ורצה מרע"ה שיבא הדיבור לאהרן לבדו כמו שהיה במצרים נביא בעצמו, לכך ענהו ברוך הוא שכבר נמסר לו התורה"ק וכל עולמות תלויים בה, לכך הוכרח שכל סדר מינוי כהן גדול וכל עבודתם יצוה רק על ידי מרע"ה שהוא ממש התורה"ק, מה שאין כן הנביאות שבא לאהרן במצרים שלא נעשה מהם תורה"ק לדורות כו' אבל הכהונה הכרח שתהי' חלק מהתורה"ק, מוכרח ע"י מרע"ה, זהו כוונת המדרש שתהי' גדול עליו, שהנביאות שעל ידי מרע"ה באה ממקום גבוה יותר עד שנעשה מזה תורה"ק לדורות עולם.

3. פרשת תצוה (כח: כ)

והטור הרביעי תרשיש וְשֵׁהם וְיִשְׁפֶה מְשַׁבְּצִים זָהָב יְהִיוּ בְּמִלּוֹאֲתָם:

רבינו בחיי (שם)

בנימין על "ישפה" והיא הנקראת ישפ"ז והיא כלולה מגוונים הרבה: אדומה, שחורה, ירוקה, וסגולת האבן הזאת לעצור הדם. ונתנה לבנימין לפי שנשתנה לבו לגוונים הרבה, וחשב מחשבות במכירתו של יוסף אם יגלה הדבר לאביו אם לא, ואף על פי כן נתגבר על יצרו והיה מעצור לרוחו ולא גלה הדבר לאביו, ולכך נתנה לו האבן הזאת, ונקראת "ישפה" שתי מלות: יש פה, וזה יורה על מעלתו שאע"פ שהיה לו פה והיה לו לגלות הדבר שתק ולא גלה.

המה ינחמוני (ר' יצחק מנחם וינברג שליט"א [האדמו"ר מטאלנא, ירושלים], פ' תצוה)

ולכאורה העיקר חסר מן הספר. אם רוצים לבטא מעלתו של בנימין שנצר את פיו היה צריך לקרוא לאבנו "אין פה" ולא יש פה. ומבאר השפת אמת: מקובל לחשוב שהבעלות של אדם על חפץ מתבטאת בשימוש בו. אבל אם נתבונן לעומק נראה שההתאפקות מהשימוש מבטאת את הבעלות במידה רבה יותר. משל למה הדבר דומה, לאדם שברשותו שעון קיר כו' אבל גם כל אדם אחר רשאי להשתמש כו' רק אם בעל השעון יוריד אותו כו' הוא יבטא את הבעלות הגמורה שלו... נצירת הלשון של בנימין הייתה במעלה כזאת של יש פה. היה לו פה, והוא היה בעלים על פיו בכך שנצר אותו ולא גילה את סוד מכירת יוסף. הרי לנו אם כן יש בהעדר.